

عوامل مؤثر بر افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی-یادگیری در کلاس‌های چند پایه

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۴/۱۸

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۷/۱۵

کد مقاله: ۲۳۰۴۷

عاطفه السادات هاتف الحسینی^۱

چکیده

در این پژوهش محقق به بررسی عوامل مؤثر بر افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی-یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی منطقه مارگون در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ پرداخته است. در این راستا متغیرهایی شامل استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی، نحوه آموزش و تجربه‌های تکنولوژیکی بر افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی-یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی منطقه مارگون مورد آزمون قرار گرفته است. کلیه اعضای جامعه به تعداد ۸۳ نفر به عنوان نمونه تحقیق انتخاب گردیدند. و پس از توزیع پرسشنامه از تعداد ۸۰ پرسشنامه اطلاعات لازم در ارتباط با متغیرهای تحقیق گردآوری شد. برای بررسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات از شاخص‌های آمار توصیفی (فراوانی، درصد) و روش‌های آمار استنباطی (آزمون نرمال استاندارد، خی دو، رگرسیون) و نرم‌افزار SPSS-۱۸ استفاده شد. نتایج به دست آمده حاکی از ارتباط بهره‌وری فرآیند یاددهی-یادگیری در کلاس‌های چند پایه با استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی و نحوه آموزش در این کلاس‌ها است. بنابراین معلمان این کلاس‌ها باید در امر آموزش چنین مسائلی را جدی گرفته و با دقت مورد بررسی قرار دهند تا بتوانند در افزایش بهره‌وری این کلاس‌ها موفق باشند.

واژگان کلیدی: یاددهی، یادگیری، آموزش، تدریس، تکنولوژی

۱- کارشناسی ارشد مشاوره و راهنمایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین

۱- مقدمه

مؤلفه‌های یاددهی - یادگیری یکی از مؤلفه‌های اساسی نظام تعلیم و تربیت است. عناصر اساسی این مؤلفه‌ها، شامل معلم و فراگیر است. مطالعه متون مربوط به این مؤلفه نشان می‌دهد که همواره سؤالات اساسی در این زمینه در درجه اول از سوی فلاسفه مطرح شده است. علی‌رغم مطالعه‌های نظری و کاربردی در حوزه فرایند یاددهی - یادگیری، هنوز هم یکی از مشکلات اساسی نظام‌های آموزشی، معطوف به نقش معلم و فراگیر در این فرایند است [۱۱].

امروزه روش‌های متعددی در امر یاددهی - یادگیری وجود دارد. اینکه چه روشی را برای چه درسی و چه موقع باید به کار برد، به انتخاب معلم و توانایی وی در اجرای آن بستگی دارد. معلم حرفه‌ای واقعی کسی است که حقیقتاً در کار خود کفایت داشته باشد. وی در سه رکن تدریس، یعنی شناختن دانش‌آموزان، موضوع و روش تدریس به خوبی کارآمد است. او بر روش‌ها و شیوه‌های گوناگون تدریس مسلط است و با توجه به وضعیت و نوع کلاس ماهرانه، روش مناسب را برای تدریس در آن کلاس در پیش می‌گیرد.

ارتقای بهره‌وری در آموزش و پرورش نه تنها به توسعه اقتصادی اجتماعی کمک می‌کند، بلکه از طریق تربیت نیروی انسانی کارآمد و خلاق می‌تواند موجب اعتلای کشور گردد. از آنجایی که امروز دانش‌آموزان علاوه بر مهارت‌های پایه نیازمند مهارت‌های پیچیده‌تری هستند، بایستی این مهارت‌ها از طریق ارتقای بهره‌وری در مدارس کسب شود. ولترز^۱ (۱۹۹۸)، در مطالعات خود در زمینه عملکرد معلم در کلاس درس، نزدیک سازی روش‌های تدریس را مطرح می‌کند. وی معتقد است که باید روش‌های تدریس آموزشی، اعم از آموزش مستقیم و غیرمستقیم را در مدیریت کلاس ادغام کند تا بتواند تدریس و تعلیم را با نیازهای فراگیران و گروه‌ها انطباق دهد [۶].

یونسکو^۲ (۲۰۰۸) آموزش را کلید توسعه جوامع و مسیری می‌داند که افراد را برای تحقق توانایی‌ها و افزایش کنترل بر تصمیمات اثرگذار بر آن‌ها توانمند می‌سازد [۵]. به نقل از لی و همکاران^۳ (۲۰۰۳)، جامعه امروز از فراهم نمودن اجباری آموزش به سمت تمرکز بر کیفیت آموزش و پرورش حرکت کرده و اصلاحات جدید برنامه درسی بر پرورش مهارت‌های فراگیران، چگونه یاد گرفتن، توسعه برنامه درسی و استفاده از راهبردهای متنوع تدریس تأکید می‌نماید. در چنین محیطی، دانش‌آموز در فرایند یادگیری خود مسؤولیت بزرگ‌تری را به عهده می‌گیرد، چرا که می‌بایست بجوید، بیاید، نتیجه بگیرد و دانسته‌های خود را با دیگران شریک شود [۸].

یوسفی (۱۳۷۵) در بررسی موانع بهره‌گیری از تکنولوژی آموزشی در فرایند یاددهی - یادگیری از دیدگاه دبیران نشان داد که عدم دسترسی دبیران به رسانه‌ها و وسایل کمک آموزشی، بی‌حوصلگی و خستگی دانش‌آموزان و کمبود نشریه‌های مفید آموزشی در رابطه با تکنولوژی آموزشی و ناتوانی دبیران در تهیه مواد و وسایل آموزشی از جمله مهم‌ترین عواملی است که بیش‌ترین نقش بازدارنده را در بهره‌گیری از تکنولوژی آموزشی در مدارس ایفا می‌نمایند. همچنین سایر عواملی چون نگرش منفی دبیران به سودمندی تکنولوژی آموزشی، عدم آگاهی دبیران به روش‌های نوین تدریس، عدم آگاهی دبیران به اهمیت و ضرورت طرح درس نیز کمترین نقش بازدارنده را داشته‌اند [۱۳].

ستاری و جعفرنژاد (۱۳۸۹)، در پژوهشی به بررسی دیدگاه دبیران درباره عوامل مؤثر بر عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی در جریان یاددهی و یادگیری پرداخته‌اند. نتایج تحلیل داده‌های تحقیق حاکی از آن بود که عواملی چون نگرش منفی نسبت به وسایل کمک آموزشی، کمبود وجود وسایل آموزش، تراکم دانش‌آموزان در کلاس درس، عدم تسلط معلمان در به‌کارگیری وسایل کمک آموزشی و نارسایی در شیوه مدیریت مدارس بر عدم به‌کارگیری وسایل کمک آموزشی در جریان یاددهی تأثیرگذار است [۵].

ذاکری و دیگران (۱۳۸۹) در پژوهشی با هدف بررسی فرایندهای یاددهی - یادگیری در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نشان داد فرایند یاددهی - یادگیری دارای سه بخش اصلی آموزشی، یادگیری و ارزشیابی است [۴].

همت (۱۳۷۴)، در پژوهش به منظور بررسی عوامل بازدارنده در استفاده بهینه مربیان کودکان استثنایی از رسانه‌های آموزشی نورتاب در فرایند یاددهی - یادگیری نشان داد که متأسفانه مربیان کودکان استثنایی به ثمربخشی رسانه‌های آموزشی نورتاب در فرایند یاددهی - یادگیری اعتقاد ندارند. همچنین کمبود وسایل نورتاب و کمبود وقت جهت به‌کارگیری وسایل نورتاب از عوامل بازدارنده در استفاده بهینه مربیان در فرایند آموزش بود [۱۲].

بالوئی پیرنعمی (۱۳۷۷)، در تحقیقی پیرامون نقش تکنولوژی آموزشی در فرایند یاددهی نشان داد. ۱- اکثریت دبیران با مفاهیم مختلف تکنولوژی آموزشی آشنایی لازم را نداشته و بیش‌ترین تأکید آن‌ها بر جنبه سخت‌افزاری تکنولوژی آموزشی یعنی کاربرد

1 Wolters

2 United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Unesco)

3 Lee & et al

وسایل و مواد آموزشی است. ۲- بیشتر دبیران در دوره‌های آموزشی مربوط به تکنولوژی آموزشی شرکت نکرده و آموزش‌های لازم را ندیده‌اند. بر این اساس طرز تلقی آنان نسبت به تکنولوژی آموزشی که اکثریت دو گروه نمونه صرفاً کاربرد وسایل و مواد آموزشی را تکنولوژی آموزشی می‌دانند و جنبه‌های دیگر آن را نادیده می‌گیرند قابل توجه می‌باشد [۲].

احمدی، (۱۳۸۸) در پژوهشی با هدف تأثیر به‌کارگیری نقشه‌های مفهومی در فرایند یاددهی- یادگیری روی پیشرفت تحصیلی و باورهای ریاضی نشان داد که روش تدریس مبتنی بر نقشه‌های مفهومی نسبت به روش تدریس مرسوم در پیشرفت تحصیلی و باورهای ریاضی دانش‌آموزان تأثیر بیشتری دارد. بنابراین توصیه می‌گردد در مواردی که نیاز به یادگیری معنادار و عمیق مفاهیم است از این ابزار آموزشی استفاده گردد [۱].

جویس و همکاران^۱ معتقد هستند، روش‌های مؤثر تدریس از آن جهت که به شاگردان نحوه یادگیری را یاد می‌دهند و از آنجا که آن‌ها دارای انعطاف‌پذیری سازگار و اثربخش هستند، همه شاگردان را درگیر و زمینه‌درگیری در سطح بالاتر را ایجاد می‌کند. به کلام دیگر، دانش‌آموزان هنگامی که حین آموزش، فعالانه شرکت دارند، بر سابقه ذهنی راهبردهای یادگیری خود می‌افزایند، تغییر می‌یابند؛ آنان وقتی از یادگیری قوی‌تری بهره‌مند شوند، می‌توانند به طور مؤثرتر انواع بیش‌تری از یادگیری را اجرا کنند [۳].

هیگی و دیگران^۲ (۱۹۹۱)، نیز با مطالعه خود نشان دادند که شاگردان سبک‌های یادگیری مختلفی دارند و عملکرد آموزشگاهی آنان نه تنها به سبک یادگیری بلکه به روش تدریس مورد استفاده نیز بستگی دارد. به طوری که اگر روش یاددهی مورد استفاده، هم‌ردیفان را در شیوه یادگیری در بر می‌گیرد، دانش‌آموزان تمایل پیدا می‌کنند که تکالیف آموزشگاهی را خوب انجام دهند [۱].

شرایط سخت محیطی، کمبود جمعیت دانش‌آموز، کمبود نیروی انسانی، ناکافی بودن فضای آموزشی، وجود مسائل و مشکلات متعدد مالی و اقتصادی و آموزشی، عدم وجود منابع کافی و لازم همگی زمینه‌ساز معضل آموزشی وجود کلاس‌های آموزشی چند پایه در نظام آموزش و پرورش ایران شده‌اند. به طبع این معضل وقتی نمود بیشتری دارد که آن را از لحاظ کیفیت آموزشی و پیشرفت تحصیلی با کلاس‌های تک مورد مقایسه و ارزیابی قرار می‌دهیم.

بنابراین با توجه به نتایج پژوهش‌های ذکر شده در بالا و تأثیر ویژه عوامل موثر در بهره‌وری کلاس درس، در این تحقیق بهره‌وری کلاس‌های چند پایه به عنوان یک مسئله و معضل آموزشی مورد بررسی قرار خواهند گرفت. از طرف دیگر در این تحقیق تلاش خواهد شد تا عوامل افزایش بهره‌وری آموزش اعم از استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی، نحوه‌ی آموزش، تجربه‌های تکنولوژیکی در کلاس‌های چند پایه مورد بررسی قرار گیرد. با توجه به اینکه این واقعیت معضل آموزشی در کلاس‌های چند پایه در نظام آموزش ما وجود داشته و هست، همواره این پیامد را نیز با خود همراه داشته است که کیفیت یاددهی- یادگیری در این کلاس‌ها در سطح پایین‌تری نسبت به کلاس‌های تک پایه قرار دارد. پس در این پژوهش تلاش خواهد شد تا عوامل و مؤلفه‌هایی که می‌توانند موجب افزایش بهره‌وری فرایند یاددهی- یادگیری در کلاس‌های چند پایه در مقطع ابتدایی شود، مورد شناسایی و بررسی قرار گیرند.

در این پژوهش استراتژی‌های یادگیری روش‌ها و شیوه‌هایی هستند که شاگردان در حین یادگیری به کار می‌گیرند تا به اهداف آموزشی مورد نظر دست یابند. همچنین رویکردهای یاددهی روش‌ها و شیوه‌هایی هستند که فرایند یاددهی را میسر می‌کنند مانند سه رویکرد یاددهی - یادگیری اکتشافی، تعاملی و انتقالی که بر عملکرد یادگیری دانش‌آموزان تأثیر گذارند. بعلاوه نحوه‌ی آموزش: نحوه‌ی فرایند هدایت و جهت‌دهی عمده‌ی تجارب انسانی می‌باشد و در نهایت از نظر جی. آر. گاس تکنولوژی آموزشی عبارت است از: طرح سازمان‌یافته و استقرار یک سیستم فراگیری که از مزایای روش‌های نوین ارتباط جمعی و شیوه‌های جدید تدریس، ابزار و وسایل بصری و سازمان‌بندی کلاس بهره‌گیری می‌کند. بنابراین تجربه‌های تکنولوژیکی را توانایی و تجربه معلم از تکنولوژی آموزشی در تدریس گویند.

۲- تعریف و اهمیت شناخت روش‌های تدریس

با تحول علم و فناوری و پیدایش نظریه‌های جدید در یادگیری، رویکردهای جدیدی درباره علم و روش‌های آموختن آن مطرح شد. روش تدریس به فرایندهای تدریس و یادگیری اشاره دارد و فراگیر در این فرایندها با مهارت‌ها و دانش‌های ویژه‌ای آشنا می‌شود که در برنامه درسی پیش‌بینی شده‌اند [۲].

روش تدریس به روش‌ها و فونوی گفته می‌شود که معلم بنا به تشخیص خود آن‌ها را به کار می‌گیرد تا به هدفهای آموزشی دست یابد و دیگران راحت تر و بهتر مطالب را یاد گرفته و به کار گیرند. در این راه معلم باید روشهای تدریس را به خوبی بداند و در

1 Jooyce, B. et al

2 Higbee, J. L. et al

زمان‌ها و مکان‌های مختلف از آن‌ها به طور جداگانه یا ترکیبی استفاده نماید که بدون شک توفیق در این امر مستلزم تجربه و کارورزی آگاهانه می‌باشد که در این کار می‌توان از نظرات متخصصین تدریس، تجربه‌ی همکاران استفاده لازم را کسب نمود [۳].

سیستم‌های تدریس از نظر جوینس (۲۰۰۴) شامل موارد زیر می‌باشد:
آموزش دسته جمعی دانش‌آموزان: در آموزش دسته جمعی، به جای آموزش بیشتر از راه سخنرانی محض به منظور تسهیل از وسایل سمعی و بصری بهره می‌گیرد.

۲- الگوی یادگیری انفرادی: در سیستم آموزشی، فرض بر این است که دانش‌آموز بر اساس توانایی‌های خود یاد می‌گیرد، شخصاً مسئول یادگیری و فعالیت‌های آموزشی مورد نیاز خود است.

۳- الگوی یادگیری در گروه‌های کوچک: در این روش فرصت‌ها و موقعیت‌های آموزشی به نحوی برنامه‌ریزی می‌شود که معلم هر یک از دانش‌آموزان در گروه‌های کوچک با هم کار می‌کنند و به بحث و گفتگو بپردازند، گزارش تهیه کنند و به طرح سؤال بپردازند و شخصیت و استقلال خود را به راحتی و در جمع نشان دهند [۳].

۳- یاددهی و یادگیری و تجهیزات آموزشی

به تجربه ثابت شده است که هر چه محیط جامعه برای رشد و توسعه تکنولوژی مناسب تر باشد پیشرفت سریع‌تر و توسعه آسان‌تر خواهد شد از سوی دیگر هر چه تنگناهای محیط بیشتر باشد در راه رشد و توسعه مشکلات بیشتری پدید می‌آید. هیچ‌کدام از وسایل هدف نیستند بلکه وسیله‌ای برای رسیدن به نتیجه قطعی و عمومیت دادن آن می‌باشد. با این وجود متأسفانه از تجهیزات و وسایل کمک آموزشی در کشور ما به درستی استفاده نمی‌شود. و اهمیت چندانی برای آن قائل نیستند و معمولاً جزء آخرین اهداف آموزشی محسوب می‌شود و در اولویت آخر قرار دارد [۲].

امروزه بیشتر جوامع برای جبران عقب‌افتادگی‌ها، نظام آموزشی خود را مورد بررسی همه جانبه قرار می‌دهند و سعی می‌کنند همگام با دیگران با دیگر نهادهای اجتماعی جامعه از وسایل، مواد، تکنولوژی جدید و نوآوری‌های آموزشی به منظور افزایش بازدهی و کنترل سرمایه‌های انسانی و پاسخگویی به نیازهای جوامع انسانی استفاده کنند. اغلب این جوامع سعی می‌کنند از نتایج تحقیقات و تجارب علمی و فنی سایر کشورها بهره گیرند. یکی از این تجارب ارزنده که می‌تواند در مراکز و نهادهای آموزشی متمر ثمر واقع شود، استفاده از جنبه‌های مختلف تکنولوژی آموزشی و اهمیت شناخت دقیق و کاربرد وسایل کمک آموزشی در فرایند تدریس است [۹].

بررسی‌ها نشان می‌دهد که عوامل زیادی در عدم کاربرد تکنولوژی و وسایل کمک آموزشی توسط دبیران دخیل هستند. از جمله این عوامل می‌توان عدم به اطلاع معلمان از مفهوم تکنولوژی، تراکم دانش‌آموزان در کلاس، عدم امکانات فیزیکی و تجهیزات کافی در مدارس، عدم تطبیق محتوا و حجم کتاب‌ها با ساعات کلاس درسی در هفته و استفاده اکثر معلمان از روش سنتی تدریس به علت عادت و ساده بودن، اشاره کرد [۱۰].

۴- کلاس‌های چند پایه

آموزش و پرورش یک حق عمومی است و هر کودکی حق دارد که از آموزش بهره‌مند گردد. لذا ایجاد کلاس‌های چند پایه فرصت یادگیری برای بسیاری از کودکان مناطق روستایی و عشایری را فراهم می‌سازد. توسعه مدارس با کلاس‌های چندپایه بنا به دلایلی همچون کاهش جمعیت دانش‌آموزی، موقعیت جغرافیایی و... اجتناب‌ناپذیر است. کلاس‌هایی چندپایه به عنوان ابزاری جهت خدمت به انسان‌های محروم و مراکزی جهت ایجاد آگاهی اجتماعی، پیشرفت اقتصادی و... به شمار می‌آید. تدریس کلاس‌های چندپایه یکی از روش‌های آموزشی است که می‌تواند نیازهایی بسیاری از واجب‌التعلیمان را در مناطق محروم تأمین نماید.

نگاه‌های مختلفی به کلاس‌های درسی چند پایه وجود دارد. برخی این کلاس‌ها جزو معضلات آموزشی می‌دانند. برخی دیگر وجود این کلاس‌ها را به مثابه فرصتی برای یک عمل آموزشی و پرورشی بهینه به شمار می‌آورند. بررسی‌ها و تحقیقات انجام گرفته نشان می‌دهد که میان دانش‌آموزان کلاس‌های چند پایه و دانش‌آموزان کلاس‌های تک پایه از حیث توانایی شناختی تفاوت معنی‌دار وجود ندارد. افزون بر این دانش‌آموزان کلاس‌های چندپایه نسبت به دانش‌آموزان کلاس‌های تک پایه از نظر رشد اجتماعی، سازگاری محیطی، بیان عواطف، روحیه همکاری، بهداشت روانی، پختگی رفتار و... برتری نشان می‌دهند. تدریس در کلاس‌های درس چند پایه برای دانش‌آموزان در این کلاس‌ها، تجارب فراوانی به بار می‌آورد. تجارب برآمده از کلاس‌های درس چند پایه برای معلمان، افزایش توانایی حرفه‌ای و دلبستگی به دانش‌آموزان است [۷].

تدریس در کلاس‌های چندپایه، پدیده تازه‌ای نیست. در برخی از کشورهایی مثل چین و نپال، پیش از اجباری شدن آموزش ابتدایی و نیز در کشورهایی که تحت سلطه استعمار قرار داشتند، تدریس در کلاس‌های چند پایه از قدمت یکصدساله برخوردار است.

در کشور ما نیز عوامل جمعیت شناختی جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی، دینی و فلسفی در تشکیل کلاس‌های چند پایه اثر چشمگیری داشته‌اند و از این روش تدریس برای برآوردن نیاز همگانی استفاده شده و می‌شود. اگر چه در نظام آموزش و پرورش کشور ما، به منظور برقراری عدالت آموزشی، یعنی دادن حق طبیعی آموزش به تمامی کودکان واجب‌التعلیم کشور، از تدریس در کلاس‌های چندپایه استفاده می‌شود.

به طور کلی آموزش در کلاس‌های چند پایه، شیوه‌ای است که دسترسی کودکان روستایی را به کلاس درس بیشتر می‌کند. البته تدریس در این کلاس‌ها نیازمند برخورداری از مهارت‌های ویژه و روش‌های مناسب سازماندهی کلاس است. همچنین می‌توان «به روز کردن شیوه‌های تدریس، کار آمد کردن بهره‌گیری از منابع» و افزایش مشارکت جمعی و توسعه‌ی سواد از دیگر دلایل تشکیل کلاس‌های چند پایه شمرد.

۵- فنون تدریس

هیچ روش میان‌بر یا ایده‌آلی برای تدریس وجود ندارد. روش‌های تدریس مختلف یا راهبردهای گوناگون دارای میزان معینی اثرگذاری برای یادگیری دانش‌آموزان است. معلم متبحر، راهبردهای متفاوتی را به هم می‌آمیزد تا نیازهای آموزشی دانش‌آموزان را برآورده سازد. باید به یاد داشت: «معلم متبحر پرورش می‌یابد، مادر زاد متبحر نمی‌شود.» رویکردهای تدریس در آموزش کلاس‌های چند پایه: شیوه آموزش در کلاس‌های چند پایه ممکن است به یکی از روش‌های زیر اجرا شود:

تدریس یک یا چند ماده درسی به صورت جداگانه به ۲ پایه یا بیشتر در یک جلسه (رویکرد محوری- گروهی)
تدریس یک ماده درسی بر اساس موضوع مشابه به تمام پایه‌ها به طور همزمان در یک جلسه (رویکرد مفهومی- گروهی).
تدریس به چند پایه با ماده درسی و موضوع مشترک و چند پایه با ماده‌های درسی متفاوت در یک جلسه (رویکرد مختلط)
چالشی که همواره معلمان کلاس‌های چند پایه با آن مواجه هستند، بر طرف کردن نیازهای فراگیران در یک کلاس درس با سطوح مختلف تحصیلی است، چرا که این دانش‌آموزان از توانایی‌ها، سطوح پیشرفت، رشد اجتماعی و جسمانی متفاوتی برخوردارند. اگر چه در کلاس‌های معمولی (تک پایه) نیز طیف گسترده‌ای از قابلیت‌ها، استعدادها و به طور کلی تفاوت‌های فردی در بین دانش‌آموزان وجود دارد، لیکن این تفاوت‌ها در کلاس‌های چند پایه بیشتر است، در نتیجه وقت و انرژی بیشتری از معلم خواهد گرفت. از همین رو، معلمان کلاس‌های چند پایه باید از تجربه، مهارت و تدبیر لازم برخوردار باشند تا بتوانند رشد خودرهبی را در دانش‌آموزان تسهیل و تسریع کنند [۴].

۶- اهداف پژوهش

- ۱- بررسی ارتباط استراتژی‌های یادگیری و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی
- ۲- بررسی ارتباط رویکردهای یاددهی و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی
- ۳- بررسی ارتباط نحوه‌ی آموزش و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی
- ۴- بررسی ارتباط تجربه‌های تکنولوژیکی و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی
- ۵- بررسی سهم هر یک از استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی، نحوه آموزش و تجربه‌های تکنولوژیکی بر افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی.

۷- فرضیه‌ها و سوالات این پژوهش عبارتند از:

- ۱- استراتژی‌های یادگیری به نحو مطلوبی، بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه افزایش می‌دهد.
- ۲- رویکردهای یاددهی به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه افزایش می‌دهد.
- ۳- نحوه‌ی آموزش به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد.
- ۴- تجربه‌های تکنولوژیکی به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه افزایش می‌دهد.

۵- سهم هر یک از استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی، نحوه آموزش و تجربه‌های تکنولوژیکی بر افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی به چه میزان است؟

۸- روش اجرای پژوهش

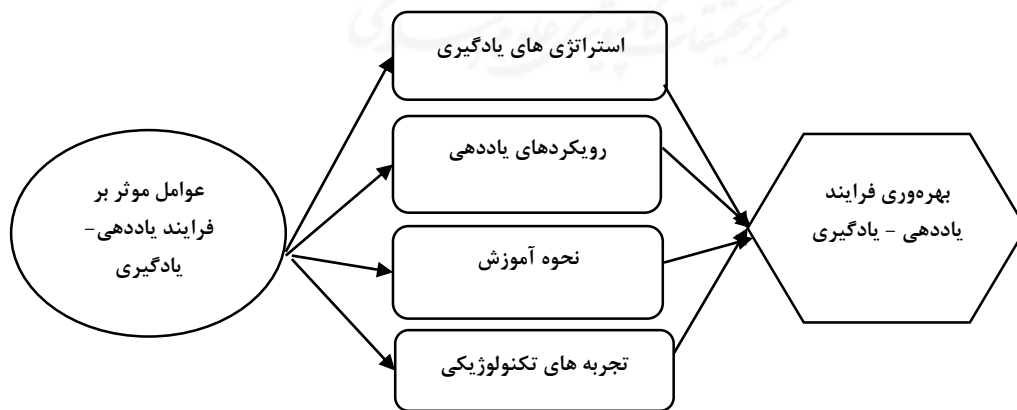
جامعه آماری در این تحقیق کلیه آموزگاران زن و مرد در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی در منطقه مارگون شهرستان بویراحمد می‌باشند که با توجه به آمار دریافتی تقریباً ۸۳ نفر هستند و مورد بررسی و تحقیق قرار گرفتند. در این پژوهش کلیه اعضای جامعه به تعداد ۸۳ نفر به عنوان نمونه تحقیق انتخاب گردیدند؛ و پس از توزیع پرسشنامه از تعداد ۸۰ پرسشنامه اطلاعات لازم در ارتباط با متغیرهای تحقیق گردآوری شد. این تحقیق توصیفی - پیمایشی است؛ و هدف از انجام این پژوهش افزایش بهره‌وری در کلاس‌های چند پایه منطقه مارگون می‌باشد؛ بنابراین می‌توان گفت که نوعاً کاربردی است.

در این پژوهش جهت بررسی فرضیات پژوهش و شاخص‌های مربوط به این فرضیات، از پرسشنامه‌ای استاندارد که روایی محتوایی آن توسط متخصصان امر مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن نیز با استفاده از روش‌های آماری مورد آزمون و تأیید قرار گرفته، استفاده شد. که شامل دو قسمت است. قسمت اول شامل مشخصات جمعیت شناختی و قسمت دوم به عوامل مؤثر بر بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری مربوط می‌شود، که با استفاده از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت درجه‌بندی شده است. برای بررسی پایایی پرسشنامه فوق‌الذکر، از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. که ابتدا یک نمونه اولیه شامل ۳۰ پرسشنامه پیش‌آزمون شد. سپس با استفاده از داده‌های به دست آمده از این پرسشنامه‌ها و به کمک نرم‌افزار آماری Spss میزان ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه (۰/۸۴) محاسبه شد.

همچنین در این پژوهش برای بررسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات از شاخص‌های آمار توصیفی (فراوانی، درصد) و روش‌های آمار استنباطی (آزمون نرمال استاندارد، خی دو، رگرسیون) استفاده شد. لازم به ذکر است که در این پژوهش جهت بررسی فرضیات پژوهش از نرم‌افزار Spss-۱۸ استفاده شده است.

۹- چارچوب نظری و مدل پژوهش

در این پژوهش ما تأثیر متغیرهایی مانند استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی، نحوه آموزش و تجربه‌های تکنولوژیکی را بر بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری مورد بررسی قرار داده‌ایم که مدل آن به صورت زیر است.

شکل ۱- مدل تحلیلی پژوهش

۱۰- یافته‌ها و نتایج پژوهش

۱-۱- یافته‌های توصیفی

جدول ۱- یافته‌های توصیفی

جنسیت	فراوانی	درصد	تحصیلات	فراوانی	درصد	تأهل	فراوانی	درصد
مرد	۳۲	۴۰	کاردانی	۲۱	۲۶	متأهل	۷۱	۸۸
زن	۴۸	۶۰	کارشناسی	۵۳	۶۶	مجرد	۹	۱۲
کل	۸۰	۱۰۰	کارشناسی ارشد	۶	۸	کل	۸۰	۱۰۰
			کل	۸۰	۱۰۰			

۱۰-۲- یافته‌های استنباطی پژوهش

فرضیه اول: استراتژی‌های یادگیری به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد

جدول شماره ۲- آزمون نرمال استاندارد برای استراتژی‌های یادگیری و بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری

T.V.= 60	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	آماره Z	سطح معناداری
استراتژی‌های یادگیری	۸۰	۶۶/۷۶	۱۴/۹۲	۶/۷۶	۷۹	۴/۰۵	۰/۰۰۰

فرض پژوهش: $H_1 : \mu x \geq 60$

فرض صفر: $H_0 : \mu x < 60$

با توجه به جدول شماره ۲ برای آزمون فرض پژوهش از آزمون نرمال استفاده شد، که مقدار آماره Z با درجه آزادی ۷۹، (۴/۰۵) به دست آمد. میانگین نمونه به دست آمده نیز ۶۶/۷۶ می‌باشد که از میانگین نمره در نظر گرفته شده برای جامعه (۶۰) بزرگتر می‌باشد، و با توجه به اینکه سطح معناداری به دست آمده برای این مقدار از آلفای ۰/۰۵ کوچکتر است، فرض پژوهش مبنی بر اینکه استراتژی‌های یادگیری به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد، پذیرفته می‌شود.

فرضیه دوم: رویکردهای یاددهی به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد

جدول شماره ۳- آزمون نرمال استاندارد برای رویکردهای یاددهی و بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری

T.V.= 60	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	آماره Z	سطح معناداری
رویکردهای یاددهی	۸۰	۸۰/۳۰	۱۴/۴۳	۲۰/۳۰	۷۹	۱۲/۵۸	۰/۰۰۰

فرض پژوهش: $H_1 : \mu x \geq 60$

فرض صفر: $H_0 : \mu x < 60$

با توجه به جدول شماره ۳ برای آزمون فرض پژوهش از آزمون نرمال استاندارد استفاده شد، که مقدار Z با درجه آزادی ۷۹، (۱۲/۵۸) به دست آمد. میانگین نمونه به دست آمده نیز ۸۰/۳۰ می‌باشد که از میانگین نمره در نظر گرفته شده برای جامعه (۶۰) بزرگتر می‌باشد، و با توجه به اینکه سطح معناداری به دست آمده برای این مقدار از آلفای ۰/۰۵ کوچکتر است، فرض پژوهش مبنی بر اینکه رویکردهای یاددهی به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد، پذیرفته شد؛ و فرض صفر رد شد.

فرضیه سوم: نحوه آموزش به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد

جدول شماره ۴- آزمون نرمال استاندارد برای نحوه آموزش و بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری

T.V.=75	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	آماره Z	سطح معناداری
نحوه آموزش	۸۰	۱۰۰/۰۸	۱۵/۶۹	۲۵/۰۸	۷۹	۱۴/۲۹	۰/۰۰۰

فرض پژوهش:

$$H1 : \mu x \geq 75$$

فرض صفر:

$$H0 : \mu x < 75$$

با توجه به جدول شماره ۴ برای آزمون فرض پژوهش از نرمال استاندارد استفاده شد، که مقدار Z با درجه آزادی ۷۹، (۱۴/۲۹) به دست آمد. میانگین نمونه به دست آمده نیز ۱۰۰/۰۸ می‌باشد که از میانگین نمره در نظر گرفته شده برای جامعه (۷۵) بزرگتر می‌باشد، و با توجه به اینکه سطح معناداری به دست آمده برای این مقدار Z از آلفای ۰/۰۵ کوچکتر است، فرض پژوهش مبنی بر اینکه نحوه‌ی آموزش به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد، پذیرفته شد.

فرضیه چهارم: تجربه‌های تکنولوژیکی به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد.

جدول شماره ۵- آزمون نرمال استاندارد برای تجربه‌های تکنولوژیکی و بهره‌وری فرآیند یاددهی...

T.V.=24	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	آماره Z	سطح معناداری
تجربه‌های تکنولوژیکی	۸۰	۲۳/۶۶	۸/۶۷	-۰/۳۴	۷۹	-۰/۳۴	۰/۷۲۹

فرض پژوهش:

$$H1 : \mu x \geq 24$$

فرض صفر:

$$H0 : \mu x < 24$$

با توجه به جدول شماره ۵ برای آزمون فرض پژوهش از نرمال استاندارد استفاده شد، که مقدار Z با درجه آزادی ۷۹، (-۰/۳۴) به دست آمد. میانگین نمونه به دست آمده نیز ۲۳/۶۶ می‌باشد که از میانگین نمره در نظر گرفته شده برای جامعه (۲۴) کوچکتر می‌باشد، و با توجه به اینکه سطح معناداری به دست آمده برای این مقدار Z از آلفای ۰/۰۵ بزرگتر است، فرض پژوهش مبنی بر اینکه تجربه‌های تکنولوژیکی به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد، پذیرفته نشد؛ و فرض صفر پذیرفته شد.

سؤال پژوهش: سهم هر یک از استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی، نحوه آموزش و تجربه‌های تکنولوژیکی بر افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی به چه میزان است؟

جدول ۶- ضریب همبستگی مؤلفه‌های فرآیند یاددهی - یادگیری

ضریب همبستگی	مدل
۰/۴۰۵	نحوه آموزش
۰/۳۵۵	استراتژی‌های یادگیری
۰/۳۷۴	رویکردهای یاددهی
۰/۲۰۰	تجربه‌های تکنولوژیکی

در تعیین سهم هر یک از مؤلفه‌های استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی، نحوه آموزش و تجربه‌های تکنولوژیکی بر افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی- یادگیری در کلاس‌های چند پایه از رگرسیون استفاده شده است که در صفحات بعد، پیرو جداول رگرسیون توضیح آن آورده شده است.

جدول ۷- تحلیل واریانس یک طرفه فرآیند یاددهی - یادگیری

مدل	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	آماره F	سطح معنی‌داری
رگرسیون	۸۵۸۸۸/۷۶	۱	۸۵۸۸۸/۷۶	۲۳۵/۳۶۴	۰/۰۰۰
باقیمانده کل	۲۸۴۶۳/۶۲	۷۸	۳۶۴/۹۱		
رگرسیون	۱۰۴۳۱۶/۶۱	۲	۵۲۱۵۸/۳۰	۴۰۰/۱۸۷	۰/۰۰۰
باقیمانده کل	۱۰۰۳۵/۷۷	۷۷	۱۳۰/۳۳		
رگرسیون	۱۰۹۷۵۹/۲۵	۳	۳۶۵۸۶/۴۱	۶۰۵/۳۷۵	۰/۰۰۰
باقیمانده کل	۴۵۹۳/۱۳	۷۶	۶۰/۴۳		
رگرسیون	۱۱۳۴۴۸/۴۹	۴	۲۸۳۶۲/۱۲	۲۳۵۳/۳۳۷	۰/۰۰۰
باقیمانده کل	۹۰۳/۸۹	۷۵	۱۲/۰۵		
	۱۱۴۳۵۲/۳۸	۷۹			

جدول ۸- جدول معنی‌داری رگرسیون فرآیند یاددهی - یادگیری

سطح معناداری	t	استاندارد نشده		مدل
		Beta (ضریب تبیین)	خطای استاندارد	
۰/۰۰۰	۴/۱۶		۱۳/۸۶	ثابت
۰/۰۰۰	۱۵/۳۴	۰/۸۶۷	۰/۱۳۷	نحوه آموزش
۰/۰۳۰	۲/۲۱		۸/۸۸	ثابت
۰/۰۰۰	۲۰/۲۳	۰/۷۲۵	۰/۰۸	نحوه آموزش
۰/۰۰۰	۱۱/۸۹	۰/۴۲۶	۰/۰۹	استراتژی‌های یادگیری
۰/۰۵۳	۱/۹۶		۶/۱۰	ثابت
۰/۰۰۰	۱۱/۶۱	۰/۴۴۵	۰/۰۹	نحوه آموزش
۰/۰۰۰	۱۷/۶۲	۰/۴۳۰	۰/۰۶	استراتژی‌های یادگیری
۰/۰۰۰	۹/۴۹	۰/۳۵۴	۰/۰۹	رویکردهای یاددهی
۰/۰۰۱	۳/۴۳		۲/۷۲	ثابت
۰/۰۰۰	۲۳/۵۱	۰/۴۰۵	۰/۰۴	نحوه آموزش
۰/۰۰۰	۳۰/۳۱	۰/۳۵۵	۰/۰۳	استراتژی‌های یادگیری
۰/۰۰۰	۲۲/۳۹	۰/۳۷۴	۰/۰۴	رویکردهای یاددهی
۰/۰۰۰	۱۷/۴۹	۰/۲۰۰	۰/۰۵	تجربه‌های تکنولوژیکی

* پیش‌بینی کننده در مرحله اول: نحوه‌ی آموزش

* پیش‌بینی کننده در مرحله دوم: نحوه‌ی آموزش، استراتژی‌های یادگیری

* پیش‌بینی کننده در مرحله سوم: نحوه‌ی آموزش، استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی

* پیش‌بینی کننده در مرحله چهارم: نحوه‌ی آموزش، استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی، تجربه‌های تکنولوژیکی

با توجه به جدول ۷ در تحلیل واریانس یک طرفه، جهت تعیین سهم ابعاد فرآیند یاددهی - یادگیری مؤثر بر افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری، در گام اول متغیر پیش بین وارد شده نحوه آموزش می‌باشد که مقدار F محاسبه شده (۲۳۵/۳۶۴) با درجات آزادی ۱ و ۷۸ برای نحوه آموزش در سطح آلفای ۰/۰۵ از مقدار جدول بزرگ‌تر است؛ که حاکی از معناداری رگرسیون بوده و وجود رابطه بین نحوه آموزش و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری را تأیید می‌کند. با توجه به جدول ۸ مقدار ضریب تبیین برای متغیر نحوه آموزش در گام اول ۰/۸۶ است؛ که بسیار قابل توجه است؛ و حاکی از رابطه قوی بین متغیر پیش بین و ملاک است. مقدار t به دست آمده (۱۵/۳۴) برای این متغیر با سطح معناداری ۰/۰۰۰ بیان کننده سهم بالای نحوه آموزش در پیش‌بینی بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری است.

در گام دوم متغیرهای پیش بین وارد شده نحوه آموزش و استراتژی‌های یادگیری می‌باشد که مقدار F محاسبه شده (۴۰۰/۱۸۷) با درجات آزادی ۲ و ۷۷ برای نحوه آموزش و استراتژی‌های یادگیری در سطح آلفای ۰/۰۵ از مقدار جدول بزرگ‌تر است؛ که حاکی از معناداری رگرسیون بوده و وجود رابطه بین نحوه آموزش و استراتژی‌های یادگیری و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری را تأیید می‌کند. با توجه به جدول ۸ مقدار ضریب تبیین برای متغیر نحوه آموزش و استراتژی‌های یادگیری در گام دوم به ترتیب ۰/۷۲ و ۰/۴۲ است؛ که بسیار قابل توجه است؛ و حاکی از رابطه نسبتاً قوی بین متغیرهای پیش بین و ملاک است. مقدار t به دست آمده (۲۰/۲۳ و ۱۱/۸۹) برای این متغیرها با سطح معناداری ۰/۰۰۰ بیان کننده سهم بالای نحوه آموزش و استراتژی‌های یادگیری در پیش‌بینی بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری است.

در گام سوم متغیرهای پیش بین وارد شده نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری و رویکردهای یاددهی می‌باشد که مقدار F محاسبه شده (۶۰۵/۳۷۵) با درجات آزادی ۳ و ۷۶ برای نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری و رویکردهای یاددهی در سطح آلفای ۰/۰۵ از مقدار جدول بزرگ‌تر است؛ که حاکی از معناداری رگرسیون بوده و وجود رابطه بین نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری و رویکردهای یاددهی و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری را تأیید می‌کند. با توجه به جدول ۸ مقدار ضریب تبیین برای متغیر نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری و رویکردهای یاددهی در گام سوم به ترتیب ۰/۴۴، ۰/۴۳ و ۰/۳۵ است؛ که بسیار قابل توجه است؛ و حاکی از رابطه نسبتاً خوب بین متغیرهای پیش بین و ملاک است. مقدار t به دست آمده (۱۱/۶۱، ۹/۴۹ و ۱۷/۶۲) برای این متغیرها با سطح معناداری ۰/۰۰۰ بیان کننده سهم بالای نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری و رویکردهای یاددهی در پیش‌بینی بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری است.

در آخرین گام متغیرهای پیش بین وارد شده نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی و تجربه‌های تکنولوژیکی می‌باشد که مقدار F محاسبه شده (۲۳۵۳/۳۳۷) با درجات آزادی ۴ و ۷۵ برای نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی و تجربه‌های تکنولوژیکی در سطح آلفای ۰/۰۵ از مقدار جدول بزرگ‌تر است؛ که حاکی از معناداری رگرسیون

بوده و وجود رابطه بین نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی و تجربه‌های تکنولوژیکی و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری را تأیید می‌کند. با توجه به جدول ۸ مقدار ضریب تبیین برای متغیر نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی و تجربه‌های تکنولوژیکی در گام چهارم به ترتیب ۰/۴۰، ۰/۳۵، ۰/۳۷ و ۰/۲۰ است؛ حاکی از رابطه نسبتاً خوب بین متغیرهای پیش بین و ملاک است. مقدار t به دست آمده (۲۳/۵۱، ۳۰/۳۱، ۲۲/۳۹ و ۱۷/۴۹) برای این متغیرها با سطح معناداری ۰/۰۰۰ بیان کننده سهم بالای نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی و تجربه‌های تکنولوژیکی در پیش‌بینی بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری است.

نتیجه‌گیری

شاید مهم‌ترین دغدغه و سؤال هر معلم این است که چگونه می‌توان یادگیری مطالب درسی را مؤثرتر ساخت. آموزش به وسیله معلم انجام می‌شود، ولی در تجزیه و تحلیل نهایی، یادگیری که نتیجه آموزش است، به وسیله یادگیرنده صورت می‌پذیرد. در واقع، معلم روش یادگیری را آموزش می‌دهد، نه صرفاً موضوع درسی را. موفقیت در امر آموزش به عواملی چون معلم، وسیله آموزشی و یادگیرنده و تعامل آن‌ها با یکدیگر. معلم باید در کلاس درس جدیت داشته باشد. انتظارات خود را بیان و با دانش‌آموزان ارتباط مؤثر برقرار کند. هر معلم برای موفقیت بیشتر، بهتر است از طرح درس استفاده کند، از روش‌های گوناگون تدریس استفاده کند، تعاطف‌پذیر باشد، دانش‌آموزان را با شیوه‌های مطالعه آشنا کند، با علاقه وارد کلاس شود، شیوه تدریس خود را ارزیابی و بر مشارکت گروهی دانش‌آموزان تأکید کند [۶].

برای آزمون ارتباط استراتژی‌های یادگیری و بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی، از آزمون نرمال استفاده شد، که مقدار میانگین نمونه به دست آمده از میانگین نمره در نظر گرفته شده برای جامعه بزرگ‌تر بود، و با توجه به سطح معناداری به دست آمده، فرض پژوهش مبنی بر اینکه استراتژی‌های یادگیری به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد؛ را تأیید نمود.

برای آزمون ارتباط رویکردهای یاددهی و بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری از آزمون نرمال استاندارد استفاده شد، که مقدار میانگین نمونه به دست آمده برای نمونه از میانگین در نظر گرفته شده برای جامعه بزرگ‌تر بود، و سطح معناداری به دست آمده، فرض پژوهش مبنی بر اینکه رویکردهای یاددهی به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد؛ را تأیید نمود که نتیجه کار ما با نتایج کار احمدی (۱۳۸۸) همسو می‌باشد. جهت آزمون ارتباط نحوه - ی آموزش و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری از آزمون نرمال استاندارد استفاده شد، که مقدار میانگین نمونه به دست آمده از میانگین نمره در نظر گرفته شده برای جامعه بزرگ‌تر بود، و سطح معناداری به دست آمده، فرض پژوهش مبنی بر اینکه نحوه آموزش به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد؛ را تأیید نمود. که نتیجه این پژوهش با نتیجه کار ذاکری (۱۳۸۹) در این زمینه همسو است.

برای آزمون ارتباط تجربه‌های تکنولوژیکی و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری از آزمون نرمال استاندارد استفاده شد، که مقدار میانگین نمونه به دست آمده از میانگین نمره در نظر گرفته شده برای جامعه کوچک‌تر بود، و سطح معناداری به دست آمده، فرض پژوهش مبنی بر اینکه تجربه‌های تکنولوژیکی به نحو مطلوبی بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری را در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی افزایش می‌دهد؛ را تأیید نمود. که نتیجه این پژوهش با نتایج کارهای مشایخی (۱۳۷۲)، یوسفی (۱۳۷۵)، همت (۱۳۷۴)، بالویی پیرنیمی (۱۳۷۷) همسو و با نتیجه کار ستاری و جعفرنژاد (۱۳۸۹) ناهمسو می‌باشد. برای تعیین سهم هر یک از متغیرهای استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی، نحوه آموزش و تجربه‌های تکنولوژیکی بر افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی از رگرسیون گام به گام استفاده شد که رگرسیون و وجود رابطه بین نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی و تجربه‌های تکنولوژیکی و افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری را تأیید کرد. و به ترتیب نحوه آموزش، استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی و تجربه‌های تکنولوژیکی در پیش‌بینی بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری تأثیر خود را نشان دادند.

فرآیند یاددهی - یادگیری عبارت است از فرآیندی که بین مربی و کارآموزان به منظور افزایش دانش جریان می‌یابد. کیفیت این فرآیند وضعیت مطلوب آموزش است که در پدیده یادگیری در کارآموزان اتفاق می‌افتد و مربی خود را برای رعایت شرایط اثربخش یاددهی موظف می‌داند. این فرآیند با آموزش معلم آغاز و به یادگیری شاگرد منتهی می‌شود و به کمک ارزشیابی مورد بازبینی قرار می‌گیرد. آموزش و یادگیری ضمن ارتباط بسیار نزدیک با یکدیگر، دو فرآیند مستقل هستند آموزش می‌تواند به یادگیری منجر شود، ولی ضرورتاً یادگیری نتیجه آموزش نیست. به این تربیت، معلم یادگیری را تسهیل می‌کند ولی هر یادگیرنده - ای مسؤل یادگیری، خود است. بنابراین می‌توان گفت، آموزش مجموعه‌ای از فعالیت‌هایی است که در پی تسهیل یادگیری هستند، ولی ممکن است یادگیری منجر نشود. هر نوع تدریس، لزوماً به یادگیری منتهی نمی‌شود. آنچه در امر آموزش برای معلم اهمیت

دارد، شناخت یادگیرنده و تحصیل یادگیری برای او است. بنا بر آنچه گفته شد، این نتیجه حاصل می‌شود که آموزش را نمی‌توان به سلیقه شخص معلم وا گذاشت.

در این پژوهش محقق تأثیر متغیرهای استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی، نحوه آموزش و تجربه‌های تکنولوژیکی بر افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری در کلاس‌های چند پایه مقطع ابتدایی منطقه مارگون را مورد آزمون قرار داد که با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که افزایش بهره‌وری فرآیند یاددهی - یادگیری در کلاس‌های چند پایه تا حدود زیادی به استراتژی‌های یادگیری، رویکردهای یاددهی و نحوه آموزش در این کلاس‌ها بستگی دارد. بنابراین معلمان این کلاس‌ها باید در امر آموزش چنین مسائلی را جدی گرفته و با دقت مورد بررسی قرار دهند تا بتوانند در افزایش بهره‌وری این کلاس‌ها موفق باشند.

منابع

۱. احمدی، فاطمه، (۱۳۸۸)، بررسی تأثیر به کارگیری نقشه‌های مفهومی به عنوان ابزاری در فرآیند یاددهی - یادگیری روی پیشرفت تحصیلی و باورهای ریاضی دانش‌آموزان پایه دوم متوسطه رشته تجربی، کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی.
۲. بالوئی‌پیرنعمی، علی، (۱۳۷۷)، بررسی نقش تکنولوژی آموزشی در فرآیند یاددهی - یادگیری از دیدگاه دبیران دبیرستان‌های نظام جدید شهرستان سوادکوه مازندران در سال تحصیلی ۱۳۷۶-۷۷، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم.
۳. بروس، جویس، مارشال ویل، (۲۰۰۴)، الگوهای تدریس (ترجمه بهرنگی محمدرضا، ۱۳۸۵)، نشر کمال.
۴. ذاکری، علیرضا؛ کردنوقایی، رسول؛ و صدرالشرفی، مسعود، (۱۳۸۹)، بررسی فرآیند یاددهی - یادگیری در آموزش فنی و حرفه‌ای، نشریه فناوری آموزش، سال ۵، جلد ۵، شماره ۱، ۱۱-۱.
۵. ستاری، صدرالدین؛ جعفرنژاد، عبدالرضا، (۱۳۸۹)، عوامل مؤثر بر کاربست وسایل کمک آموزشی در جریان یاددهی - یادگیری از دیدگاه دبیران استان مازندران، فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۱ (۲)، ۲۰-۵.
۶. سیف، علی اکبر، (۱۳۷۶)، روان‌شناسی پرورشی (روان‌شناسی یادگیری و آموزش) تهران، انتشارات آگاه.
۷. شریعتمداری، علی، (۱۳۷۴)، رسالت تربیتی و علمی مراکز آموزشی، چاپ اول، تهران؛ انتشارات سمت.
۸. شمس، محمد شهاب، (۱۳۸۴) فن آوری های اطلاعات و ارتباطات در عرصه آموزش معلمان، کمیسیون ملی یونسکو، تهران، انتشارات سمت.
۹. مجدفر، مرتضی، (۱۳۷۴)، تکنولوژی آموزشی (چاپ اول). تهران، انتشارات انیس.
۱۰. مشایخی، پرویز، (۱۳۷۲)، بررسی عوامل بازدارنده معلمان ابتدایی در استفاده از تکنولوژی آموزش در فرآیند یاددهی، یادگیری از دیدگاه آموزگاران در استان مازندران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه تربیت معلم تهران.
۱۱. معیری، محمد طاهر، (۱۳۷۹)، مسائل آموزش و پرورش، تهران، انتشارات امیر کبیر.
۱۲. همت، فرهنگ، (۱۳۷۴)، بررسی عوامل بازدارنده در استفاده بهینه مربیان کودکان استثنائی شهر اصفهان از رسانه‌های آموزشی نورتاب در فرآیند یاددهی - یادگیری، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی.
۱۳. یوسفی، ضرغام، (۱۳۷۵)، بررسی موانع بهره‌گیری از تکنولوژی آموزشی در فرآیند یاددهی - یادگیری از دیدگاه دبیران دبیرستانهای نظام جدید شهر شیراز در سال تحصیلی ۱۳۷۴-۱۳۷۵، کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم تهران.
14. Higbee, J., Gilter, E., And Taylor, W., (1991). Research Teaching In Development Education. Palo Alti, Ca. Fearson Press.
15. Joyce, B., & Showers B., (1980), Improving In-Service Training, The Message Of Research . Educational Leadership. 37 (5) pp 379-85.
16. Joyce, B., Calhoun, T., Hopkins, D., (1999). The New Strure Of School Improvement. Bukingham, U, K Open University Press
17. Melle, Ba., (1999), Themu Tigride Classroom A Resource Handboo For Small Rural Laboratory Ois. Wmain Street Suite 500 Portland Organ 97. (۲۰۴)
18. Unesco (2008) Ict Competency Standards For Teachers Competency Standards Modul Available At: <http://www.Unesco.Org/En/Competency-Standards-Teachers>
19. Wolters, C., (1998), Self-Regulated Learning Ang Coliege, Studeols Regulation Of Motivation. Journal Of Educatioal Psychology 2.224-235.

Study of Effective Factors affecting productivity increase teaching in several basic classes

Atefeh Sadat Hatf Hoseini

Abstract

In this study, researchers examined the factors affecting productivity increase teaching several classes at the elementary school district has Margoon academic year 94-93. Therefore, the variables include learning strategies, approaches to teaching, learning how to increase productivity and technological experiences teaching - learning a few basic classes in primary school, we tested the Margoon area. All members of the 83 subjects were selected. And then distribute the questionnaire, 80 questionnaires were collected necessary information about the variables. To review and analyze the data descriptive statistics (frequency, percentage) and inferential statistics (standard normal test, chi-square, regression) and 18-SPSS software was used. The results show the efficiency of communication teaching - learning process in the classroom learning a few basic strategies and approaches to teaching and learning in the classroom. Therefore, teachers should be teaching this class such issues seriously and carefully examine in order to be successful in increasing the efficiency of these classes.

Keywords: Teaching, Learning, Teaching, Teaching, Technology

